

II.

PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Z ROZHODOVACÍ PRAXE OBECNÝCH SOUDŮ

Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

Příslušnost České inspekce životního prostředí při ochraně lesa

(1)

Česká inspekce životního prostředí je příslušná stíhat i takové delikty, spočívající v ohrožení nebo poškození životního prostředí v lesích podle § 4 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, k jejichž spáchání došlo na území chráněné krajinné oblasti.

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. ledna 2015, č. j. 6 As 229/2014-82 uveřejněný pod číslem 3206 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)

Komentář autorů

Ve sledovaném rozsudku Nejvyšší správní soud řešil otázku věcné příslušnosti správního orgánu k provedení kontroly a vydání sankčního rozhodnutí pro území chráněné krajinné oblasti – zda je kompetentní (má působnost) ve věci oblastní inspektorát či přímo Česká inspekce životního prostředí.⁸¹

⁸¹ Viz též odůvodnění sledovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu.

Související judikatura

■ I. Rozsah a způsob zjišťování podkladů pro rozhodnutí určuje správní orgán. Je proto na jeho úvaze, které důkazy budou za účelem zjištění skutečného stavu věci provedeny; to znamená, že ohledání podle § 38 správního řádu není obligatorním důkazním prostředkem.

II. Ze skutečnosti, že Česká inspekce životního prostředí není orgánem státní správy lesů (§ 47 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., lesní zákon), nelze dovodit, že jí nepřísluší posuzovat, zda provedenou těžbou byl či nebyl porušen lesní zákon, neboť podle § 2 zákona ČNR č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, dozírá Česká inspekce životního prostředí na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí právnickými a fyzickými osobami.

III. Je-li v rozhodnutí o odvolání označeno Ministerstvo životního prostředí jako správní orgán, nelze dovodit, že rozhodnutí postrádá přesné a jednoznačné označení orgánu, který rozhodnutí vydal, neboť ze žádného právního předpisu nevyplývá požadavek, aby byl blíže označen i útvar, referát či odbor rozhodujícího správního orgánu (v daném případě Ministerstvo životního prostředí, územní odbor pro brněnskou oblast v Brně).

(právní věta rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. listopadu 2003, č. j. 7 A 82/2002-40 uveřejněného pod číslem 330 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Občanské sdružení (spolek) jako účastník správního řízení

(1)

Občanské sdružení, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny, bylo oprávněno účastnit se stavebního řízení vedeného podle § 109 a násl. stavebního zákona z roku 2006 ve znění účinném do 31. 12. 2012 za splnění podmínek uvedených v § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. srpna 2014, č. j. 1 As 176/2012-130 uveřejněný pod číslem 3159 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)

Komentář autorů

Ustanovení § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny normuje, že se ochrana přírody podle tohoto zákona uskutečňuje za přímé účasti občanů – např. prostřednictvím občanského sdružení (podle občanského zákoníku „spolek“), které je oprávněno (je-li účelem jeho založení a vzniku ochrana přírody a krajiny a má právní subjektivitu – podle občanského zákoníku právní osobnost) účastnit se správního řízení (např. stavebního řízení), pokud příslušnému správnímu orgánu (stavebnímu úřadu) oznámí svou participaci na dotčeném správním (stavebním) řízení písemně do osmi dnů ode dne jeho zahájení. V takovémto případě se pak stává účastníkem daného správního (stavebního) řízení. Otázku účastenství občanského sdružení (spolku) ve stavebním řízení řešil Nejvyšší správní soud právě ve sledovaném rozsudku, který rozšířil okruh účastníků stavebního řízení o občanská sdružení (spolky) zaměřená na ochranu přírody a krajiny.⁸²

⁸² Viz též odůvodnění sledovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu.

Související judikatura

■ I. Okolnost, že při realizaci stavby připadá v úvahu kácení dřevin, již sama o sobě zakládá možnost účastenství občanských sdružení podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v řízení o povolání stavby, neboť kácením dřevin nepochybně může být dotčen zájem na jejich ochraně.

II. Smyslem a účelem účasti občanských sdružení podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve stavebních řízeních není blokáce, zdržování a protahování realizace stavebního záměru procesními obstrukcemi, nýbrž to, aby kvalifikovaně, tj. odbornými argumenty z oblasti ochrany životního prostředí, urbanismu apod., hájila dotčené (veřejné) zájmy ochrany přírody a krajiny v konkurenci jiných veřejných zájmů a zájmů soukromých.

(podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. května 2011, č. j. 7 As 2/2011-52 uveřejněného pod číslem 2393 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)

■ I. Krajský soud se může odchýlit od dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu k určité otázce, jestliže není v dané věci přímo zavázán právním názorem kasačního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.) a jestliže svůj odlišný právní názor podepře komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací. Jsou-li tyto podmínky splněny, pak krajský soud zaujetím odlišného právního názoru neporuší § 12 s. ř. s.

II. Taxativní výčet účastníků stavebního řízení obsažený v § 109 odst. 1 stavebního zákona z roku 2006 má za následek vyloučení obecné definice účastníků řízení obsažené v § 27 správního řádu z roku 2004. Nemá však za následek vyloučení zvláštních ustanovení o účastenství v řízení, která nejsou v přímém rozporu s definicí účastníků stavebního řízení. Ustanovení § 109 odst. 1 stavebního zákona z roku 2006 a § 70 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je proto možné aplikovat souběžně.

III. Souhlas orgánu státní správy lesů s dotčením pozemků v ochranném pásmu lesa (§ 14 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích) je nezbytným podkladem stavebního řízení, v němž mohou být dotčeny zájmy chráněné zákonem o lesích. Nestačí, byl-li souhlas udělen již pro účely územního řízení.
(právní věta rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. června 2011, č. j. 1 As 6/2011-347 uveřejněného pod číslem 2368 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)

Přístup do krajiny (evidence veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšin)

(1)

I. Požadavek na změnu údaje v evidenci veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšin vedené obcí podle § 63 odst. 1 věty druhé zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je pouhým **podnětem** k provedení opravy postupem podle § 156 odst. 1 správního řádu z roku 2004. V návaznosti na takovou žádost není důvodu rozhodovat o zastavení řízení, protože jejím podáním žádné správní řízení zahájeno nebylo.

II. Soudní ochrana vlastníka proti zařazení jeho pozemku do evidence veřejně přístupných účelových komunikací, stezek a pěšin podle § 63 odst. 1 věty druhé zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je garantována primárně žalobou proti rozhodnutí silničního správního úřadu ve věci deklarace (ne)existence (veřejně přístupné) účelové komunikace v řízení podle § 142 správního řádu z roku 2004 a teprve subsidiárně žalobou na ochranu proti nezákonnému zásahu, jestliže obec vydané deklaratorní rozhodnutí nerespektuje, popř. nepřichází-li v daném případě podání návrhu podle § 142 citovaného zákona v úvahu.

(rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. ledna 2016, č. j. 46 A 69/2015-62 uveřejněný pod číslem 3395 Sbirky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu)

Komentář autorů

Zákon o pozemních komunikacích v ustanovení § 7 definuje účelovou komunikaci,⁸³ která vzniká *ex lege* naplněním zákonných znaků, o čemž se

⁸³ Viz ustanovení § 7 zákona o pozemních komunikacích: „(1) Účelová komunikace je pozemní komunikace, která slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby vlastníků těchto nemovitostí nebo ke spojení těchto nemovitostí s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků. Příslušný silniční správní úřad obecního úřadu obce s rozšířenou působností může na žádost vlastníka účelové komunikace a po projednání s Policií České republiky upravit nebo omezit veřejný přístup na účelovou komunikaci, pokud je to nezbytně nutné k ochraně oprávněných zájmů tohoto

nevzdává správní rozhodnutí.⁸⁴ Avšak k prokázání skutečnosti, zda se na dotčeném pozemku nachází či nenachází účelová komunikace, je možno se obrátit na příslušný silničně správní úřad s návrhem podle § 142 správního řádu,⁸⁵ jehož správní rozhodnutí je pak závazné i pro evidenci vedenou podle § 63 odst. 1 věta druhá zákona o ochraně přírody a krajiny⁸⁶ správním orgánem na úseku ochrany přírody a krajiny.⁸⁷

Správa národního parku

(1)

Správa národního parku vystupuje při ochraně přírody a krajiny v trojím postavení. Je orgánem státní správy národního parku (§ 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny), odbornou organizací ochrany přírody (§ 78 odst. 7 citovaného zákona), ale i subjektem hospodařícím se státními lesy na území národního parku (§ 22 odst. 3 téhož zákona). Při výkonu posledně zmiňované pravomoci nevystupuje jako správní orgán, ale jako jakýkoli vlastník lesa v národním

vlastníka. Úprava nebo omezení veřejného přístupu na účelové komunikace stanovené zvláštními právními předpisy tím není dotčena.

(2) Účelovou komunikací je i pozemní komunikace v uzavřeném prostoru nebo objektu, která slouží potřebě vlastníka nebo provozovatele uzavřeného prostoru nebo objektu. Tato účelová komunikace není přístupná veřejně, ale v rozsahu a způsobem, který stanoví vlastník nebo provozovatel uzavřeného prostoru nebo objektu. V pochybnostech, zda z hlediska pozemní komunikace jde o uzavřený prostor nebo objekt, rozhoduje příslušný silniční správní úřad.“

⁸⁴ Viz např. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. října 2003, sp. zn. 22 Cdo 2191/2002, ECLI:CZ:NS:2003:22.CDO.2191.2002.1, nebo právní věta a odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. listopadu 2007, č. j. 6 Ans 2/2007-128 uveřejněného pod číslem 1486 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

⁸⁵ Viz § 142 správního řádu – k řízení o určení právního vztahu, ve kterém správní orgán vydává deklaratorní rozhodnutí; tento zvláštní typ správního řízení se však použije až v případě, není-li možno vydat osvědčení postupem podle § 154 a násl. správního řádu, nebo věc vyřešit v rámci jiného správního řízení.

⁸⁶ Podle citovaného ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny jsou to obce, které vedou evidenci (přehled) o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšínách v obvodu své územní působnosti.

⁸⁷ Viz též odůvodnění sledovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu.

parku; proti opatřením vyplývajícím z výkonu této pravomoci se tak ne-
leze bránit žalobou dle § 82 a násl. s. ř. s.

*(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. srpna 2013, č. j. 2 Aps
7/2012-47 uveřejněný pod číslem 2998 Sbírký rozhodnutí Nejvyššího
správního soudu)*

Komentář autorů

V dané věci byla žalovanou stranou Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, k jejímuž postavení se vyjádřil Nejvyšší správní soud ve sledovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu tak, že konstatoval, že je potřeba vždy rozlišovat, v jaké pozici správa národního parku jedná v konkrétní situaci – zda vystupuje jako správní orgán vykonávající státní správu na úseku ochrany přírody a krajiny na území Národního parku Šumava⁸⁸ či zda naopak jako subjekt hospodařící s majetkem ve vlastnictví státu,⁸⁹ tedy se státními lesy na území národního parku, a přísluší jí tak všechna práva a povinnosti vlastníka lesa.^{90, 91}

System ekologické stability

(1)

I. Stanovení biokoridoru v zásadách územního rozvoje představuje zásah do vlastnického práva k pozemku, který je do biokoridoru zahrnut. Již v této fázi územního plánování je totiž vlastník omezen v možném budoucím využití pozemku. Například musí počítat s tím, že orgány veřejné správy na předmětném pozemku nepovolí (je-li povolení vyžadováno) činnost, která se neslučuje s fungováním biokoridoru.

II. **Právní úprava rozlišuje mezi vymezením** (§ 4 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a § 2 vyhlášky č. 395/1992

⁸⁸ Podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

⁸⁹ Podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

⁹⁰ Viz § 4 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon).

⁹¹ Viz též odůvodnění sledovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu.